

O belgické modré stoupě zájem

Masné plemeno belgické modré nepatří k příliš rozšířeným v České republice. Přesto mnozí chovatelé, kteří zavítali na zemědělské výstavy v zahraničí, měli možnost obdivovat zvířata tohoto extrémně zmasilého plemene. U nás však panuje vřité přesvědčení, že jde o plemeno nesmírně náročné a pro naše podmínky nevhodné. Jak je to s jeho chovem doopravdy nám napsal Kamil Malát, který měl příležitost v Belgii, kde je belgické modré národním plemenem, pobýt a s chovem se detailněji seznámit.

Největší obava panuje z obtížnosti porodu. Prohlaňají všechny porody císařským řezem?

Pokud budeme mluvit o čisto-krvné populaci, pak téměř ve sto procentech případů ano. Telemi krav pomocí císařského řezu je nutnost. Již narozená telata se rodí velmi zmasilá a přestože se průměrná hmotnost pohybuje u jaloviček jen okolo 42 kg a býčků 44 kg, rodí se i telata s hmotností přes 70 kg. Pánev krav je poměrně úzká a proto hrozí reálné nebezpečí, že by mohlo dojít k poškozování porodních cest matky, nebo dokonce i k úhynu telete. Cena narozeného telete je tak vysoká, že chovatelé nejsou ochotni podstupovat riziko, že by o tele či matku přišli, a tak ani neuvazují, že by mohli zkusit krávu otevřít tradičním způsobem.

Dobře vyvinutá kráva, která byla navíc zapuštěna býkem, po kterém se rodí malá telata, by se teoreticky mohla otevřít za asistence chovatele běžným způsobem, ale jak jsem již uvedl, ve většině případů by takovéto rozhodnutí mohlo vyvolat větší problémy spojené mnohdy i s vyššími finančními náklady, než kdyby byl přivolán veterinář, aby tele přivedl na svět pomocí císařského řezu. Navíc utrpění krávy při komplikovaném porodu, kdy je tele mnohdy doslova rváno hrudnou silou z těla mat-

ky, je mnohem větší než provedení císařského řezu.

Jde o náročnou operaci - technicky i finančně?

Ani jedno, ani druhé. Jak jsem již uvedl, je to poměrně jednoduchý zákrok, který se provádí přímo na stáni. Plemeno belgické modré je velice klidného temperamentu, a proto krávy snázejí tento zákrok velmi dobře. Ve většině případů stačí lokální umrtvení v místě řezu, kdy se několika vpichy po celé délce řezu aplikuje anestetikum (většinou přípravek Procaine o dávce 40 - 80 cm³) a ke zklidnění a znečítlivění se používá intramuskulárně přípravek Duphaspasmin (okolo 20 cm³). Kompletně celý zákrok trvá 30 až 40 minut, zručnější veterináři to stihají i za kratší dobu, většinou bez nutnosti asistence farmáře. Zručnosti narůstá s počtem provedených zákroků a vzhledem k tomu, že každý veterinář provede těchto zákroků průměrně 800 za rok je logické, že k tomu, aby byl provádněn zcela ručně, je potřeba pouze cvik a dostatečná praxe.

I přesto, že belgický veterinární zákon říká, že provádění císařského řezu smí jen veterinář, měl jsem možnost sám se přesvědčit, že tomu tak vždy není a v některých případech si „císaře“ dělá sám farmář, který se to naučil během návštěv veteri-

naře na své farmě. Důvodem ale není ani tak snaha ušetřit, jako spíše dokázat, že zákrok ne-

nich několik let v Belgii o 50 %, pak cena za provedení císařského řezu zůstala prakticky neměnná.

Kolik takových porodů plemene za život absolujete?

Tuto otázku lze rozdělit na dvě části - kolik má obvykle plemence za život porodů a kolik je jich schopna snést. Odpověď na první část otázky je poměrně

takových krav je stále na tak vysoké úrovni, že je ekonomicky mnohem výhodnější krávu vyřadit, než ji v chovu držet dál. Ve stáším věku prudce klesá kvalita masa, a proto by se chovatelům nevyplácelo krávy déle držet. To ovšem samozřejmě neplatí pro matky býků, plemence využívané jako dárkyrné embrya a jiná špičková zvířata.

komplikacemi během porodu počítat. To ovšem platí u ostatních masných plemen, převážně francouzských, také a ještě ve větší míře. Proto je nutné, aby chovatel, který chce používat pro užitkové křížení býka plemene belgické modré, vybral pro zapouštění dostatečně vyvinuté jalovice a krávy.

Selekce v Belgii jde v tomto směru kupředu, a tak chovatelé mají dnes možnost si vybrat ze široké nabídky býků. Směr šlechtění však není přesně rozdělen do jednotlivých programů, jako to známe např. u plemene charolais. Tam jsou býci zařazováni do tří programů, z nichž je specializován pouze jeden na testaci býků pro křížení s dojny-mi plemeny. Největší zárukou pro chovatele využívající užitkové křížení s masnými plemeny je nasazení prověřených plemenu, kteří jsou otestováni na snadnost porodu, zmasilost a růstovou schopnost potomstva. Rovněž důležitá je spolupráce s plemenářskou organizací, která se masným programům věnuje systematicky a dlouhodobě. Může pak nabídnout chovatelé nejen prověřené býky, ale i zájemní odborných informací vyplývajících z návaznosti na zahraniční specializované masné programy. Na celém světě patří belgické plemeno v užitkovém křížení spolu s charolais na první příčky, a jsem tudíž přesvědčen, že i čeští chovatelé zachytí tento trend a plemeno se více rozšíří i u nás. První čeští průkopníci, dokonce i v čisto-krvné plemenné, se již objevují.

ni složitý a že to svede i laik. Komplettní cena tčonu se pohybuje v rozmezí 3200 - 3600 belgických franků bez ohledu na denní či noční dobu. Při poměrně vysokých cenách, které v Belgii jsou, je tato částka nízká. Zatímco např. ceny nafty a benzínu vzrostly za posled-

BELGICKÉ MODRÉ NA PASTVĚ V DOMÁČÍCH PODMÍNKÁCH

jednoduchá. Krávy jsou většinou vyřazovány z chovu po třech až čtyřech porodech. Ale pozor, není to způsobeno tím, že by kráva nebyla schopna vydržet další chirurgický zákrok. To, že jsou krávy posílány na jatka v poměrně mladém věku, je dáno tím, že játečná hodnota

Takovéto krávy jsou schopny dát deset, někdy až patnáct telat jenom pomocí císařského řezu! **Jaká je obtížnost porodu u býčků?** Obecně se udává, že procento obtížných porodů nepřesahuje 3 %. I přesto si však chovatel musí dávat pozor a s možnými